



## Grensgangers – levenskunst op de grens van tijd en eeuwigheid

### Een jaar lang samenkomen

### Een kleine persoonlijke mijmering

Nu de vakantie wenkt, en er onder ons allicht een aantal zijn die verdere oorden zullen opzoeken en daarbij de nodige grenzen zullen oversteken, kom ik graag nog even bij u langs met een kleine mijmering over het *grensgangersschap*.

Tijdens het voorbije werkjaar liepen bij De Grondmelodie vzw twee gespreksgroepen onder de noemer *Grensgangers – levenskunst op de grens van tijd en eeuwigheid*. Acht samenkomsten lang hielden we in kleine groepjes halt bij enkele grote spanningsvelden die elk mensenleven kent: de spanning 'zijn en niet zijn', 'tijd en eeuwigheid', 'ik en de ander', 'vasthouden en loslaten', 'gebrokenheid en heling', 'profaan en sacraal', uitlopend op de ultieme spanningsboog waartussen ons leven zich bevindt: 'dood en leven'. Het opzet van de samenkomsten was niet zozeer ons theoretisch over deze spanningsvelden te buigen. Wél wilden we kijken hoe zij zich aandienen in ons persoonlijke leven, wilden we ons oefenen in *innerlijke ruimte* om naar deze spanningsvelden te kijken, en hebben we ons laten inspireren door wat wijze denkers van nu en vroeger hierover schrijven of schreven. Maar bovenal zijn we over deze spanningsvelden in gesprek gegaan met elkaar. En zo hebben we ons geoefend in de *levenskunst van het grensgangersschap*.

De *levenskunst van het grensgangersschap*, zo zou ik het echt wel willen noemen. Want, was is een grensganger eigenlijk? Naar mijn aanvoelen zijn grensgangers mensen die men ook zou kunnen thuisbrengen in de categorie van de *niet wetters*, uit dat bijzonder inspirerende boek van Jan Oegema (De stille stem. Niet weten als levenshouding) van enkele jaren geleden. Grensgangers zijn geen mensen die niets weten, integendeel: ze weten zelfs heel veel. Maar in tegenstelling tot diegenen die zich in het centrum bevinden en alles soms heel zeker weten, zijn zij thuis in de levenshouding van het principiële *niet* of, misschien beter gezegd, *open weten*. Lopend op en over de grens zijn zij immers van vele markten thuis. Zij beseffen dat zich aan de andere kant van de grens een ander land bevindt, dat men ook door die *andere* blik kan kijken en dat dat een andere kijk op de werkelijkheid oplevert. Zij zijn per definitie relativerders van de absolute waarheid of van het voortdurende eigen kleine of grote gelijk. Geen makkelijke positie dus, die van de grensganger, in de eerste plaats omdat men in zekere zin nergens echt thuis is, maar zeker ook omdat men door de aandacht voor nuance en diversiteit een dwarsligger of soms zelfs een bedreiging is voor wie zich, om welke reden dan ook, in het *centrum van het land* bevindt.

Nu, hoewel we het soms misschien niet beseffen, in wezen zijn, vermoed ik, alle mensen *grensgangers*. En dat om meerdere redenen. We zijn per definitie grensganger omdat we als mens een begreemd bestaan leven en we vaak meermaals in ons leven die grenzen aan den lijve ondervinden. Grenzen van morele aard ('dit kan toch niet?'), van psychisch-spirituele aard (de ervaring van de donkere nacht, de kwetsbaarheid en de woestijn), grenzen van de orde van de verwondering ('hier kan ik niet bij'). We zijn ook allen grensganger omdat een mensenleven zich niet laat vastzetten in eenduidigheden. We ervaren het allemaal dagelijks: het leven is niet *dit* of *dat*. Het is complex en meerlagig; het is nooit *of-of*, maar altijd *en-en*. Er is in zekere zin niet, zoals de bijbelse Prediker zegt, 'eerst een tijd van komen en dan van gaan'.

Er is komen en gaan tegelijk, er is 'ik én de ander', ervaringen van gebrokenheid én van heling, van begrensdsheid én eeuwigheid.

In het zich bewegen naar de grenzen, in het open houden van de grenzen, in het omgaan met de grenzen, ligt – zo denk ik – een stuk levenskunst besloten. Staande aan de grens aan, bijvoorbeeld, de kant van het 'loslaten', zien we ook het land van het 'vasthouden', kunnen we door de bril van beide realiteiten kijken en kunnen we het ene door het andere laten bevragen, bevruchten en verrijken. Dit soort ervaringen voedt ons als mens, voedt ons empathisch vermogen, doet ons voorbij onze eigen particulariteit kijken en beweegt ons zo naar (lots)verbondenheid en fundamentele (mede)menselijkheid.

Staande in de begrensdsheid van ons eigen leven, die zich soms meer dan anders laat voelen, worden we misschien meer open voor de vraag (en daardoor uiteindelijk ook het antwoord) naar wat uiteindelijk werkelijk van belang is ons bestaan. Geconfronteerd met de begrensdsheid in het leven van anderen, kunnen we, soms meer dan anders, in ons diepste mededogen én mens-zijn worden bewogen of worden we uitgedaagd om in woorden, gedachten en handelingen te tonen waar het in 'mens zijn' echt om gaat.

Laat ons daarom in deze uitdagende tijden van, bijvoorbeeld, een complex maar ook polariserend debat over open of gesloten grenzen, of van een op zich rechtmatig identiteitsdenken dat jammer genoeg ook meermaals de valkuil van de verkramping niet blijkt te kunnen ontwijken, ook de grensganger in onszelf herkennen, koesteren, voeden en met open armen ontvangen.

Dank je wel Fernand, Rit, Robert, Ingrid, Hilde, Jen, Leo, en Lily, Annemie, Lea, Lut, Sonia en Leen voor het boeiende en inspirerende grensgangerspad dat we het voorbije jaar met elkaar zijn gegaan.

Heb je ook zin om deel te nemen aan de *Grensgangers*? We starten volgend werkjaar met twee nieuwe groepen. Neem een kijkje op [onze website](#). Je vindt er meer info vindt over dit en andere initiatieven. Allezins krijg je volgende week van ons nog een mail met een uitnodiging voor de eerste samenkomst op 8 september e.k. van [De Vrienden van de Grondmelodie](#).